

Andrzej Jagodziński
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Płocku

„Misją każdego przedsiębiorstwa jest tworzenie wartości dla jego właścicieli”.

FORMY PRAWNO – ORGANIZACYJNE PRZEDSIĘBIORSTW

Wprowadzenie

Nie wiem, czy często się zastanawiamy, jak powstają formy prawno – organizacyjne przedsiębiorstw (organizacji)? Ktoś powie:

...to oczywiste, wyboru tego dokonuje się w momencie tworzenia danej organizacji (firmy, przedsiębiorstwa).

W porządku. W wielu jednak przypadkach, forma ustalana na początku w „fazie narodzin organizacji”, w późniejszym okresie ulega zmianie. Określamy to ogólnie mianem przekształceń. Mogą być one następstwem kolejnych etapów rozwojowych organizacji i sprowadzać się do zmiany jednej formy na inną. Bowiem w danych warunkach może ona stwarzać lepsze perspektywy odniesienia sukcesu lub w skrajnych przypadkach złagodzić likwidację, upadłość czy bankructwo.

Jak dokonać najlepszego dopasowania formy prawno – organizacyjnej do zróżnicowanych warunków prowadzenia działalności gospodarczej w zmiennym, narażonym na „uogólnioną niepewność” otoczeniu?

Jest to na pewno interesująca perspektywa nowoczesnego postrzegania organizacji we współczesnych realiach rynkowych.

1. Rodzaje organizacji gospodarczych – zagadnienia wstępne

Generalnie formy prawne można ująć w dwie kategorie:

- prawa publicznego,
- prawa handlowego.

W ramach prawa publicznego rozróżnia się jednostki użyteczności publicznej, stanowiące własność państwową lub komunalną i typu non profit. Natomiast do form prawa handlowego zalicza się:

- jednoosobowe przedsiębiorstwa osoby fizycznej,
- działalność gospodarczą pod imieniem wspólników związanych umową spółki cywilnej,

- spółki osobowe (spółka jawna, partnerska, komandytowa, komandytowo – akcyjna),
- spółki kapitałowe (z ograniczoną odpowiedzialnością, spółka akcyjna, spółka joint venture, spółdzielnie).

Podmioty gospodarcze prowadzą działalność produkcyjną, handlową lub usługową. W działalności gospodarczej mamy do czynienia z zaopatrzeniem, produkcją i sprzedażą, w handlowej istotne jest zaopatrzenie i zbycie, natomiast w usługowej – zaopatrzenie i bezpośrednio świadczone usługi.

W naszym rodzimym systemie gospodarczym najbardziej rozpowszechnioną formą organizacji komercyjnych jest **przedsiębiorstwo**, przez które rozumie się organizację stanowiącą „...układ (kompozycję) podstawowych czynników produkcji (pracy ludzkiej oraz środków i przedmiotów pracy). Podstawą funkcjonowania przedsiębiorstwa jest systematyczna wymiana dóbr o charakterze materialnym i niematerialnym z otoczeniem¹”.

Przedsiębiorstwa prowadzą działalność np. w sferze produkcji, handlu, wydobywania kopalin czy budownictwa. I tak, stosowne przepisy prawne określają osobę prowadzącą działalność jako „przedsiębiorcę”, natomiast instytucję gospodarczą tworzy całość organizacji, służącej do prowadzenia działalności gospodarczej, czyli „przedsiębiorstwo²”.

Ogólnie rzecz biorąc, przedsiębiorstwa to w świetle prawa podmioty, które we własnym imieniu wykonują działalność zarobkową w sposób zorganizowany i ciągły.

Warto wiedzieć, że w literaturze również definiuje się termin „**firma**”.

„Firma jest jednostką podlegającą zarządzaniu. Jest to organizacja, która prowadzi działalność gospodarczą pod określoną nazwą i która kontroluje, w jaki sposób ziemia, praca i kapitał są wykorzystywane. Podejmuje ona decyzje w takich kwestiach, jak wybór metod produkcji, wzoru produktów, sposobu zbytu wytworzonych towarów³”.

Porządkując dotychczasowe rozważania należy przyjąć, iż do podstawowych podmiotów gospodarczych występujących w poszczególnych formach prawnoprawnych – organizacyjnych zalicza się przedsiębiorstwa sektora publicznego (państwowe i komunalne) oraz sektora prywatnego (przedsiębiorstwo osoby fizycznej, spółki, spółdzielnie).

Kolejne zagadnienie dotyczy czynników, które trzeba brać pod uwagę przy wyborze danej formy prawnej podmiotu gospodarczego.

Przed wszystkim, właściwą formę przedsiębiorstwa wybierają inwestorzy spośród typów instytucji dostępnych w porządku prawnym. Tylko niektóre rodzaje działalności gospodarczej muszą być prowadzone w konkretnej formie, np. w formie spółki akcyjnej musi być prowadzona działalność ubezpieczeniowa,

¹ Por. B. Koźuch, *Nauka o organizacji*. Warszawa, CeDeWu 2010 s. 111.

² S. Piątek, *Instytucjonalne formy organizacji*. W: *Organizacja i zarządzanie w zarysie*, red. J. Bogdanienko, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania UW Warszawa 2010 s. 36 – 37.

³ G.F. Stanlake, *Podstawy ekonomii*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1992 s. 141.

maklerska, gry losowe, giełdy, fundusze inwestycyjne. Generalnie, do najważniejszych czynników przy wyborze danej formy zaliczymy⁴:

- rozmiar działalności,
- wielkość posiadanych zasobów kapitałowych,
- możliwości pozyskania wspólników,
- czasu niezbędnego do rozpoczęcia działalności przedsiębiorstwa,
- kosztów prowadzenia ewidencji finansowo – księgowej,
- wyboru formy zatrudnienia w swojej firmie,
- posiadanych przez organizatorów przedsięwzięcia umiejętności i kwalifikacji.

Istotnym czynnikiem wyboru formy jest także to, w jakim zakresie każdy z inwestorów powinien mieć wpływ na zarządzanie daną organizacją. Na przykład spółki osobowe zapewniają taki wpływ, natomiast spółki kapitałowe umożliwiają jedynie korzystnie z prawa głosu na zgromadzeniu wspólników lub na walnym zgromadzeniu. W większości organizacji gospodarczych liczba głosów przysługujących inwestorowi jest uzależniona od liczby udziałów lub akcji, natomiast w spółdzielniach każdy spółdzielca dysponuje jednym głosem⁵.

Kolejne zagadnienie dotyczy z kolei struktury organizacji gospodarczej. Typowa organizacja obejmuje potocznie nazywane „*ciało*” reprezentujące wszystkich inwestorów (np. zgromadzenie wspólników), organ zarządzający (np. zarząd, dyrektor) oraz organ wewnętrzny nadzoru (np. rada nadzorcza, komisja rewizyjna). Główne relacje istotne dla organizacji gospodarczych wynikają z przepisów prawnych i dotyczą władz publicznych, pracowników i kontrahentów. Władze sprawują nad przedsiębiorstwem nadzór oparty na możliwości prowadzenia kontroli działalności przedsiębiorcy i wydawania nakazów usunięcia naruszeń prawa (np. inspekcja pracy, inspekcja sanitarna, skarbowa, organy koncesyjne, zezwalające). Należy wspomnieć jeszcze, że pomiędzy przedsiębiorstwem a zatrudnionymi w nim pracownikami występuje stosunek pracy podporządkowanej, oparty na umowie o pracę, umowie zlecenia lub kontrakcie menedżerskim. Także stosunki handlowe z dostawcami i odbiorcami produktów bądź usług są oparte na umowach dostawy, sprzedaży, o dzieło itp.

Najpowszechniejszą formą działalności gospodarczej jest **działalność gospodarcza osób fizycznych**. Podstawę prawną tej działalności reguluje ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej⁶ oraz przepisy Kodeksu Cywilnego⁷. Cechy charakterystyczne tego typu działalności, to relatywnie małe nakłady niezbędne do rozpoczęcia działalności, całkowitą odpowiedzialność za firmę ponosi jej właściciel, który również dysponuje w całości osiąganym zyskiem, zdolność gromadzenia kapitału ograniczona jest wielkością zysków właściciela⁸.

Przedsiębiorstwo jednoosobowe jest przedsiębiorstwem jednego właściciela będącego osobą fizyczną, niezależnie od liczby pracowników, których w nim

⁴ Por.: B. Koźuch, *Nauka o organizacji...*j.w., s. 112.

⁵ S. Piątek, *Instytucjonalne formy organizacji...*j.w., s. 37.

⁶ Dz.U. Nr 173, poz. 1807 z późn. zm..

⁷ Kodeks cywilny ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. (Dz.U. Nr 16 poz. 93 z późn. zm.).

⁸ J. Duraj, *Podstawy ekonomiki przedsiębiorstwa*, PWE Warszawa 2000, s. 113.

zatrudnia. Właściciel odpowiada w sposób wyłączny i bez ograniczeń za wszelkie zobowiązania wynikające z działalności firmy. Organizacje takie są to zazwyczaj małe i prowadzą działalność głównie w takich dziedzinach, jak: handel, usługi, rolnictwo czy drobna produkcja⁹.

2. Spółka cywilna oraz spółki handlowe

Nikła możliwość szybkiego zgromadzenia dużego kapitału w przedsiębiorstwach jednoosobowych, stanowi jedną z fundamentalnych przesłanek tworzenia *spółek*. Przedsiębiorstwa spółki dzielimy na spółki cywilne i handlowe. Handlowe z kolei dzielą się na spółki osobowe (jawna, partnerska, komandytowa oraz komandytowo – akcyjna), spółki kapitałowe (spółka z o.o, spółka akcyjna) oraz spółki kapitałowe tworzone z udziałem kapitału zagranicznego typu *join venture*.

Spółka cywilna działa według przepisów art. 860 – 875 Kodeksu Cywilnego. Rejestrowana jest w urzędzie skarbowym oraz sądowym rejestrze przedsiębiorstw. Powstaje w wyniku zawarcia umowy pisemnej przez dwóch lub więcej wspólników. Umowa określa główne cele gospodarcze spółki, czas trwania, sposób prowadzenia działalności, rodzaj i wysokość wkładów, zasady udziału wspólników w stratach i zyskach oraz zasad rozwiązania spółki. Za zobowiązania spółki wspólnicy odpowiadają solidarnie, całym swym majątkiem. Spółka cywilna nie ma osobowości prawnej. Korzyści i wady tworzenia spółek cywilnych przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Korzyści i wady spółek cywilnych

Korzyści	Wady
<ul style="list-style-type: none"> dodatkowe środki finansowe wnoszone przez wspólników zwiększają możliwości rozwoju przedsiębiorstwa; 	<ul style="list-style-type: none"> nieograniczona odpowiedzialność, gdyż każdy ze wspólników ponosi nieograniczoną odpowiedzialność za zobowiązania spółki;
<ul style="list-style-type: none"> nowe pomysły i doświadczenia związane z organizacją firmy, jakie mogą wnieść wspólnicy; 	<ul style="list-style-type: none"> ograniczone zasoby kapitału;
<ul style="list-style-type: none"> proste i korzystne rozwiązania podatkowe i prawne. 	<ul style="list-style-type: none"> nietrwałość związana z możliwością powstania konfliktów między wspólnikami.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: B. Kozuch: *Nauka o organizacji*. Warszawa: CeDeWu 2010 s. 114.

Spółki handlowe posiadają tzw. ograniczoną osobowość prawną. Prowadzą działalność pod własną firmą, mogą we własnym imieniu nabywać prawa (np. własność nieruchomości), zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywane. Istnieje wyodrębniony majątek spółki, na który oprócz indywidualnego wkładu wspólników składa się również ten nabyty na rzecz spółki w trakcie jej trwania. W przeciwieństwie od spółki cywilnej, odpowiedzialność wspólników za zobowiązania spółki handlowej ma charakter subsydiarny. Oznacza to, iż wierzyciel

⁹ J.Lichtarski (red.), *Podstawy nauki o przedsiębiorstwie*, Wyd. Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu, Wrocław 2003 s. 89-90.

może przeprowadzić egzekucję z majątku wspólnika dopiero wówczas, gdy egzekucja z majątku spółki okaże się bezskuteczna. Jak już wspomniano, ze względu na zakres odpowiedzialności wspólników wobec wierzycieli wyróżnia się spółki osobowe.

Spółka osobowa jest własnością dwu lub więcej partnerów, którzy wnoszą odpowiedni kapitał, wspólnie prowadzą działalność gospodarczą, ponoszą ryzyko związane z tą działalnością, dzielą się osiągniętymi zyskami i odpowiadają za zobowiązania spółki¹⁰.

Wśród **spółek osobowych** popularna jest tzw. **spółka jawna**, prowadząca działalność zarobkową przez dwóch lub więcej wspólników, którzy odpowiadają bez ograniczeń całym swoim majątkiem osobistym solidarnie z pozostałymi wspólnikami oraz ze spółką za zobowiązania wobec wierzycieli. Jednak z zastrzeżeniem, że wierzyciele ci mogą prowadzić egzekucję z majątku wspólnika dopiero wtedy, gdy egzekucja z majątku spółki okaże się bezskuteczna. Ponadto, każdy wspólnik przystępując do spółki odpowiada także za jej zobowiązania powstałe przed jego wstąpieniem.

Kolejną **spółką osobową** to **spółka partnerska**. Nie posiada osobowości prawnej i jest tworzona przez wspólników zwanych partnerami. Jest to forma przeznaczona dla przedstawicieli wolnych zawodów, np. dla adwokatów, tłumaczy przysięgłych czy architektów.

Do **spółek osobowych** zalicza się również **spółki komandytowe**. Jej istota polega na tym, iż przynajmniej jeden ze wspólników odpowiada wobec wierzycieli spółki całym swym majątkiem, a odpowiedzialność przynajmniej jednego z nich jest ograniczona i nie ma on prawa reprezentowania spółki. Wspólnicy, których odpowiedzialność jest ograniczona noszą nazwę komandytariuszy. Ci zaś, którzy odpowiadają za spółkę bez ograniczeń, nazywają się komplementariuszami. Jednak tego typu forma prowadzenia działalności nie jest zbyt popularna na polskiej scenie życia gospodarczego.

Spółka komandytowo – akcyjna to ostatnia ze **spółek osobowych**. Jest to nowa forma spółki, w której co najmniej jeden wspólnik (komplementariusz) odpowiada za zobowiązania spółki bez ograniczeń i co najmniej jeden wspólnik jest akcjonariuszem. Istnieją dwa organy spółki, tj. walne zgromadzenie, w którym uczestniczą obie kategorie wspólników oraz rada nadzorcza, która tworzona jest obligatoryjnie, jeżeli w spółce jest więcej niż 25 akcjonariuszy.

Kontynuując podjęte zagadnienie, kolejną grupę spółek tworzą **spółki kapitałowe**. Podstawowa różnica pomiędzy spółkami osobowymi a kapitałowymi sprowadza się do tego, iż spółki kapitałowe posiadają osobowość prawną, co w efekcie prowadzi do pełnego rozdzielenia majątku, a więc również i odpowiedzialności materialnej spółki i wspólników.

Najbardziej rozpowszechnioną formą prowadzenia działalności gospodarczej jest **spółka z ograniczoną odpowiedzialnością** (spółka z o.o.). Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jest samodzielnym podmiotem posiadającym osobowość prawną. Jest to najczęściej występująca forma spółki kapitałowej. Zasady

¹⁰ R. Milewski (red.), *Elementarne zagadnienia ekonomii*. Warszawa, PWN, Warszawa 1997 s. 117.

funkcjonowania sp. z o.o. są uregulowane w Kodeksie spółek handlowych (ustawa z dnia 15 września 2000 r.)¹¹. Dla przedsiębiorców planujących przedsięwzięcia gospodarcze w większym rozmiarze lub wiążące się z wysokim ryzykiem, wybór spółki kapitałowej jaką jest spółka z o.o. zazwyczaj jest dużo bardziej korzystny od spółki osobowej. Dzięki konstrukcji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, prowadząc firmę, można nie mieć większych obaw, że odpowie się za długi firmy osobistym majątkiem. Do utworzenia spółki jest niezbędne zgromadzenie kapitału w wysokości minimum 50 tys. złotych, który musi być wniesiony w całości w chwili powstania spółki i dzieli się na udziały o równej albo nierównej wartości nominalnej, nie niższej jednak niż 500 zł. Fundusz ten stanowi gwarancję wypłacalności spółki i jest podstawą uzyskiwania kredytów.

Wspólnikami mogą być zarówno osoby fizyczne, jak i prawne. Władze spółki z o.o. to:

- **zgromadzenie wspólników** – ma prawo podejmowania decyzji we wszystkich sprawach spółki (np. zatwierdzenie sprawozdań z działalności, zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysku i strat, zmiana umowy spółki, zbycie lub nabycie nieruchomości);
- **rada nadzorcza i / lub komisja rewizyjna** - powoływana w tych spółkach, w których kapitał zakładowy przewyższa 500 tys. złotych, a wspólników jest więcej niż 25. Do podstawowych obowiązków rady / komisji należy nadzór nad działalnością spółki we wszystkich sferach jej działalności, np.: ocena sprawozdań finansowych, ocena wniosków zarządu dotyczących podziału zysku lub pokrycie straty;
- **zarząd** – jest organem kierującym spółką i reprezentującym ją w stosunkach zewnętrznych. Składa się najczęściej z jednego lub większej liczby członków wybieranych przez zgromadzenie wspólników.

Inną formą **spółki kapitałowej** jest **spółka akcyjna**. Zazwyczaj tworzona jest przez jedną lub więcej osób. Podstawą jej działalności jest kapitał zakładowy dzielony na akcje, które przez swą zbywalność i możliwą obecność na giełdzie dają poczucie posiadania rzeczywistych wartości majątkowych. Kapitał zakładowy wynosi minimum 500 tys. zł. a dolna granica wartości nominalnej akcji 1 zł. Organami spółki akcyjnej są:

- **walne zgromadzenie** – ma prawo do podejmowania decyzji dotyczących najważniejszych spraw spółki oraz wybiera pozostałe organy spółki. Ponadto udziela absolutorium członkom organów z wykonywanych przez nich obowiązków, zajmuje się emisją obligacji oraz podejmuje decyzje w sprawie wydzierżawienia lub zbycia części przedsiębiorstwa. Prawo uczestniczenia w walnym zgromadzeniu mają wszyscy akcjonariusze;
- **rada nadzorcza** – sprawuje ogólny nadzór nad działalnością spółki we wszystkich obszarach jej działalności. Do jej obowiązków należy przede wszystkim ocena sprawozdań finansowych w zakresie ich zgodności z księgami i dokumentami, ocena merytoryczna wniosków zarządu dotyczących podziału czystej

¹¹ Dz.U. z 2000 r. Nr 94 poz. 1037 z późn. zm.

nadwyżki albo pokrycia straty. Składa się co najmniej z trzech członków powoływanych i odwoływanych przez walne zgromadzenie, a jej kadencja trwa 5 lat.

- **zarząd** – jest organem kierującym spółką i reprezentującym ją w stosunkach zewnętrznych. Składa się z jednego lub z większej liczby członków, którzy są powoływani na pięcioletnią kadencję i odwoływania przez radę nadzorczą.

Korzyści i wady z funkcjonowania spółek z o.o. oraz spółek akcyjnych przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Korzyści i wady z funkcjonowania spółek z o.o. oraz spółek akcyjnych

Korzyści	Wady
• ograniczona odpowiedzialność;	• wysokie koszty związane z organizacją;
• możliwość zgromadzenia dużego kapitału;	• podwójne opodatkowanie;
• łatwość przeniesienia własności;	• jawność;
• nieograniczenie trwanie własności.	• oddzielenie własności i zarządzania.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: B. Koźuch: *Nauka o organizacji*. Warszawa: CeDeWu 2010, s.118 – 119.

Wśród form prawno – organizacyjnych przedsiębiorstw należy jeszcze wymienić **spółki kapitałowe** tworzone z udziałem kapitału zagranicznego typu **joint venture** – wspólne przedsięwzięcie. Tworzą je wspólnie osoby krajowe i zagraniczne w celu uzyskania dochodów z prowadzonej działalności gospodarczej na terytorium Polski. Tworzący je partnerzy są niezależni pod względem ekonomicznym, prawnym i administracyjnym. Utworzenie tego rodzaju spółki w niektórych dziedzinach, np.: obrót nieruchomościami, handel hurtowy importowymi towarami konsumpcyjnymi, świadczenie pomocy prawnej – wymaga zgody odpowiedniego ministra.

Na zakończenie powyższych rozważań należy wspomnieć jeszcze o przedsiębiorstwie spółdzielczym. „**Spółdzielnia** jest dobrowolnym zrzeszeniem niegraniczonej liczby osób, o zmiennym składzie osobowym i zmiennym funduszu udziałowym, które w interesie swoich członków prowadzi wspólną działalność gospodarczą”¹². Spółdzielnie mogą prowadzić działalność społeczną i oświatową – kulturalną na rzecz swoich członków i ich środowisk. Wyróżnia się trzy grupy spółdzielni:

- **spółdzielnie użytkowników** – zaspakajają potrzeby gospodarcze swoich członków, np. spółdzielnie spożywców, mieszkaniowe czy kredytowo – bankowe;
- **spółdzielnie zaopatrzenia i zbytu** – ich zdaniem jest tańsze zaopatrzenie i lepszy zbyty produkcji ich członków, np. rzemieślnicze spółdzielnie zaopatrzenia i zbytu;
- **spółdzielnie wytwórcze** – ich celem jest wytwarzanie dóbr i usług, członkowie są zarazem producentami (współwłaścicielami) i jednocześnie pracownikami.

¹² B. Koźuch, *Nauka o organizacji...*j.w., s. 119 – 121.

Spółdzielnie powstają w drodze założenia ich przez członków, tj. założycieli spółdzielni i wpisania do rejestru prowadzonego przez sądy rejonowe. Liczba założycieli nie może być mniejsza od dziesięciu, jeżeli założycielami są osoby fizyczne i trzech, gdy są nimi osoby prawne. Osoby (założyciele) uchwalają statut spółdzielni oraz dokonują wyboru organów spółdzielni. W strukturze spółdzielni wyróżnia się:

- *organy samorządu spółdzielni* – tj. walne zgromadzenie członków, rada nadzorcza i zarząd spółdzielni;
- *aparatus administracyjny*;
- *aparatus wykonawczy (komórki operatywne)*.

Zakończenie

Podsumowując powyższe rozważania można więc stwierdzić, iż:

- formy prawne można ująć w dwie kategorie, tj. prawa publicznego oraz prawa handlowego;
- w ramach prawa publicznego rozróżnia się jednostki użyteczności publicznej, stanowiące własność państwową lub komunalną i typu non profit;
- do form prawa handlowego zalicza się: jednoosobowe przedsiębiorstwa osoby fizycznej, działalność gospodarczą pod imieniem wspólników związanych umową spółki cywilnej;
- spółki osobowe, to spółka jawna, partnerska, komandytowa, komandytowo – akcyjna;
- spółki kapitałowe to spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, spółka akcyjna, spółka *joint venture*);
- przedsiębiorstwa spółki dzielimy na spółki cywilne i handlowe,
- handlowe dzielą się na spółki osobowe (jawna, partnerska, komandytowa oraz komandytowo – akcyjna),
- spółki kapitałowe dzielą się na spółki z o.o, spółki akcyjne oraz
- na spółki kapitałowe tworzone z udziałem kapitału zagranicznego typu *joint venture*,
- wśród podmiotów gospodarczych wyróżnia się również przedsiębiorstwa zwane spółdzielniami.

Warto wiedzieć, co powiedział wielki autorytet w dziedzinie ekonomii Peter Drucker na temat: wartość dla akcjonariuszy a cel przedsiębiorstwa:

„Ekonomiczna wartość dodana [będąca jedną z miar postępów przedsiębiorstwa na drodze pomnażania wartości] opiera się na zasadzie, którą znaleźliśmy od dawna: to, co nazywamy zyskiem, pieniądze, które zostają na obsługę kapitału własnego, nie jest zazwyczaj żadnym zyskiem. Dopóki przedsiębiorstwo nie zarobi kwoty przewyższającej jej koszt kapitału, dopóty ponosi stratę. Nieważne, że płaci

podatki, tak jakby osiągało zysk. Przedsiębiorstwo wciąż oddaje gospodarce mniej niż od niej bierze w postaci zasobów (...). Nie oddaje bogactwa, ale je niszczy”¹³.

Nadrzędnym celem przedsiębiorstwa powinno być zatem tworzenie jak największej możliwości wartości. Należy przez to rozumieć takie zarządzanie zasobami, by uczynić je bardziej wartościowymi niż gdyby były zarządzane w inny sposób, czy przez inne przedsiębiorstwo.

Reasumując, takie ujęcie nadrzędnego celu działalności przedsiębiorstwa potwierdzają opinie praktyków:

„ Misją każdego przedsiębiorstwa jest tworzenie wartości dla jego właścicieli”.

Bibliografia

- Cwynar A., Cwynar W.: *Zarządzanie wartością spółki kapitałowej. Koncepcje – systemy – narzędzia*. Warszawa: Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce 2002.
- Duraj J.: *Podstawy ekonomiki przedsiębiorstwa*. Warszawa: PWE 2000.
- Kożuch B: *Nauka o organizacji*. Warszawa: CeDeWu 2010.
- Lichtarski J. (red.): *Podstawy nauki o przedsiębiorstwie*. Wrocław: Wyd. Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu 2003.
- Milewski R. (red.): *Elementarne zagadnienia ekonomii*. Warszawa: PWN 1997.
- Stanlake G.F.: *Podstawy ekonomii*. Warszawa: Wyd. Szkolne i Pedagogiczne 1992.

Akty prawne

- Kodeks cywilny ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. (Dz.U. Nr 16 poz. 93 z późn. zm.).
- Kodeks spółek handlowych ustawa z dnia 15 września 2000 r. (Dz.U. z 2000 r. Nr 94 poz. 1037 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 173, poz. 1807 z późn. zm.).

LEGAL-ORGANIZATIONAL FORMS OF ENTERPRISES

Summary

The content of the article concentrates around legal-organizational problems of an organization which are distinguished on the basis of incentives leading to start business – in this case we mean commercial enterprises.

The aim of the study is to specify the basic legal-organizational forms of an organization permitted by the Polish legal system, their basic characteristics, conditions and choice criteria considering the business establishment criteria anticipated in the given legal system, the structure of authority, management methods as well as the issue of responsibility within an organization.

¹³ A. Cwynar, W. Cwynar: *Zarządzanie wartością spółki kapitałowej. Koncepcje – systemy – narzędzia*, Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce, Warszawa 2002 s. 29.

Key words: enterprise, non-commercial partnership, commercial partnership, limited partnership, professional partnership, share-holding company, limited-liability company, stock-offering company, cooperative